

fundació pedrol

Proposta museogràfica

La Paraula Feta Imatge

Justificació

Manuel de Pedrolo és de tots conegut per la seva obra narrativa, però, en canvi, la seva producció poètica ha passat molt més desapercibuda, quan no ignorada.

És aquest vessant el que ara ens interessa treballar per tal d'aproximar-nos a una obra de caràcter eminentment experimental que ens sorprendrà no només per la seva intensitat i intencionalitat sinó també pel paper que protagonitza dins la totalitat de l'obra pedroliana.

I és que les incursions de Pedrolo dins la poesia concreta ens han de permetre resituar l'autor en el panorama artístic català, on ocuparà un lloc prou definit entre els noms que conformen la nostra poètica experimental.

En aquest sentit, el 1971 Pedrolo prologava l'obra de Guillem Viladot *Poesia T/47* i mostrava no només l'excel·lent entesa i connexió amb l'obra i l'artista agramuntí, sinó també el coneixement que tenia de la poesia concreta i la seva teorització. No en va aquest pròleg esdevé per si mateix un primer assaig de poema concret on reproduceix la definició de poesia concreta que el grup brasiler Noigandres va utilitzar en el seu manifest¹.

Anys més tard, apareixien títols com *Espais de fecunditat irregular/s* (1973), *Reserva d'Inquisidors* (1979) i *Crucifeminació* (1986) que ens permeten conèixer un Manuel de Pedrolo en plena experimentació formal².

---

¹ La consolidació i el desenvolupament del concepte de poesia concreta el va realitzar Eugen Gomringer i el grup brasiler Noigandres a mitjan dels anys 50 i va representar la internacionalitat d'aquesta nova tendència en la literatura. La teorització del concepte de poesia concreta es troba al manifest titulat *Plan-Piloto para Poesia Concreta* del grup Noigandres aparegut el 1985.

² Ramon SALVO, "*Una aventura poètica de Manuel de Pedrolo*" a *Tàctil*, 1994, ja posava de relleu la investigació formal que va dur a terme l'autor i la seva

Una experimentació que l'autor va continuar després en una sèrie de poemes visuals, sovint menystinguts i considerats com anecdòtics dins el corpus global de l'obra pedroliana, però que reclamen, per qualitat i per quantitat -més de 300 obres-, una revisió i un estudi aprofundits als quals l'exposició i el catàleg que ara us presentem volen contribuir³.

Els poemes de Manuel de Pedrolo s'emmarquen indiscutiblement dins el corrent anomenat **poesia concreta**, o el que podríem definir com la fusió de la plàstica i el llenguatge, amb un element comú que són els signes, ja siguin alfabètics, numèrics o icònics. A partir d'aquests signes, Pedrolo crea unes obres més suggestives que representatives, que s'expressen a partir de la construcció o, millor, de la desconstrucció d'imatges, oracions i paraules. Els jocs i les estranyes combinacions creades transformen els significats originaris per evocar noves imatges o, copiant les paraules que Eugen Gomringer va utilitzar per a les seves poesies visuals, per crear noves *constel·lacions*⁴.

La poesia de Pedrolo, a més a més, integra certs ingredients del context artístic en què viu i, en aquest sentit, és fàcil descobrir en els seus collages recursos propis de l'art povera i del pop art.

Tot plegat, una obra poètica que s'allunya del pur fet anecdòtic per mostrar-nos un autor madur i coneixedor dels corrents artístics propis d'aquell moment i que, ara amb aquesta exposició, volem mostrar al públic.

---

excepcionalitat en tant que aquesta experimentació s'amplia al món de la narrativa.

³ El corpus de poesia experimental de Manuel de Pedrolo ha estat estudiat per Ramon Salvo, op., cit., 1994. També per Xavier Garcia, a través de la selecció i notes per a l'edició de *Sobres*, Diputació de Lleida, 1993, i al pròleg de Pedrolo, *Us convida a l'acte*, ed. Pagès, 2000.

⁴ Eugen Gomringer, fundador principal de la poesia concreta, entenia per constel·lacions una agrupació de paraules diferents, que estableixen relacions recíproques no a partir de mitjans sintàctics sinó per la seva presència material i concreta en el mateix espai.

Proposta expositiva

Els estudiosos que han abordat la poesia visual de Pedrolo encara planegen alguns interrogants sobre certs aspectes de l'obra poètica de Pedrolo que fan difícil establir una seqüència temporal clara per a la seva execució, que se situa en dos moments diferenciats i que han estat estudiats per Ramon Salvo: l'obra dels anys 70, caracteritzada per la narrativitat i una primera aproximació a l'erotisme, i l'obra dels anys 80 caracteritzada pel protagonisme de l'element plàstic, pel dibuix i el collage i per un erotisme del tot evident⁵.

Aquesta imprecisió ens va portar a renunciar a fer una exposició cronològica i, per tant, es van buscar altres criteris de selecció. Vàrem tenir en compte tres aspectes diferents – i algun, a cops subjectiu- per tal de procedir a la tria de poemes i a l'ordenació d'aquests dins l'espai expositiu.

S'han tingut en compte dos aspectes diferents per tal de procedir a la tria de poemes i a l'ordenació d'aquests dins l'espai expositiu: la **temàtica** que desenvolupen i la **tècnica** emprada.

L'exposició, a més a més, s'inicia amb un primer àmbit introductorí que aborda les **primeres experimentacions formals** que va dur a terme l'autor amb narrativa i que representen els antecedents més immediats als poemes concrets. En aquest sentit, doncs, s'han exposat els tres títols bàsics de la narrativa de Pedrolo que es consideren els primers experiments concrets: **Reserva d'Inquisidors, Espais de fecunditat irregular/s i Crucifeminació**.

---

⁵ Ramon Salvo, op., cit., 1994. L'autor assenyala que, malgrat la numeració que porten alguns dels poemes, en el que podria ser un intent d'ordenació fet pel propi Pedrolo, no s'ha pogut establir un ordre definitiu.

Coneguts aquests inicis, l'exposició continua amb una important selecció de poemes i es construeix a partir de tres àmbits clars:

1.- Pedrolo eròtic. Ens permet conèixer un autor plenament alliberat que, citant altre cop Ramon Salvo, "*omple un dels flancs buits de la poesia experimental catalana: el del sexe*".

2.- Pedrolo jocs. Amb aquesta denominació hem volgut aplegar la resta de poemes visuals que *juguen* amb la construcció i desconstrucció d'elements numèrics, lingüístics i icònics, ara però, sense càrrega eròtica.

Dins aquests àmbits preestablerts, s'utilitza un criteri que té a veure amb la tècnica i el format utilitzat. En aquest sentit, s'ha agrupat:

obra mecanoscrita, per a l'obra que utilitza la màquina d'escriure per al text i el retolador per al dibuix.

Collage

roig i negre, per a l'obra realitzada amb retolador i dominada per aquests dos colors claus en l'obra pedroliana.

3.- Pedrolo Sobres. Aplega un recull de poemes realitzats a partir del reaprofitament de targetes que es transformen per crear una nova obra en el que és un altre experiment i/o joc de Pedrolo. Per als sobres exposats també s'ha seguit l'ordre temàtic present en les altres sèries: eròtic i jocs.

L'exposició també inclou un muntatge audiovisual que projecta la resta de sobres realitzats per l'autor i, en aquest

sentit, el visitant pot visualitzar en la seva totalitat aquesta interessant producció.

Finalment volem dir que, tot i aquests criteris emprats, la selecció és producte també del nostre gust personal, s'han triat aquells poemes que més ens han agradat o impactat, i s'ha tingut en compte, també, que la majoria de les obres exposades fossin inèdites, tant pel que fa a altres exposicions com als catàlegs existents fins al moment.

Catàleg

El catàleg que s'ha editat en ocasió de la l'exposició representa la publicació més extensa de l'obra poètica pedroliana.

El catàleg, que reproduïx el títol de l'exposició **-Manuel de Pedrolo... o la paraula feta imatge. Recull de poesia concreta-**, s'ha organitzat seguint la proposta expositiva i, per tant, s'agrupen les obres segons els tres àmbits temàtics fixats sota la

denominació ***Pedrolo eròtic, Pedrolo jocs i Pedrolo sobres.***

El catàleg s'inicia amb un text introductori que aborda la figura de Manuel de Pedrolo com a poeta visual, tot fent-se ressò de la bibliografia existent fins el moment, i reproduïx la totalitat de l'obra exposada: 39 originals DIN A4 corresponents a Pedrolo eròtic i Pedrolo jocs, i 24 sobres.

La publicació té 60 pàgines a color i el seu format segueix el llibre d'estil del Museu Comarcal de Cervera, integrant-se d'aquesta manera al disseny dels diferents catàlegs editats pel museu en ocasió de les exposicions de producció pròpia.

Adjuntem un exemplar del catàleg.

Relació d'obres exposades

Experimentacions formals:

<i>Reserva d'Inquisidors</i>	<i>original mecanoscrit</i>
<i>Espais de fecunditat irregular/s</i>	<i>original mecanoscrit</i>
<i>Crucifeminació</i>	<i>original mecanoscrit</i>

Reproduccions en gran format de tres poemes visuals procedents de Reserva d'Inquisidors:

<i>Pre (post) poema</i>
<i>Fragment setè o del carrer</i>
<i>Escenes de la vida privada, 3</i>

Poesia concrets:

Pedrolo eròtic

<i>Mecanoscrit</i>	7 originals
<i>Collage</i>	11 originals
<i>Roig i negre</i>	5 originals

Pedrolo jocs

<i>Mecanoscrit</i>	4 originals
<i>Collage</i>	7 originals
<i>Roig i negre</i>	5 originals

Sobres

<i>Eròtics</i>	12 originals
<i>Jocs</i>	12 originals
<i>Sobres projectats</i>	73 originals

Retolació

Títol

Manuel de Pedrolo ... o la paraula feta imatge
Recull de poesia concreta

Títols terra (vinil roig): 1

Pedrolo
eròtic

Pedrolo
jocs

Pedrolo
sobres

Títols terra (vinil negre): 2

mecanoscrit

collage

roig i negre

Frases (vinil negre):

F1 Poesia concreta: tensió d'objectes-paraules en l'espai-temps

F2 Signes alfabètics, numèrics o icònics que es construeixen i es desconstrueixen per crear una nova imatge

F3 Poesia procés o l'art de descomposar imatges, oracions o paraules

F4 Fusió entre plàstica i llenguatge

Condicions de préstec de l'exposició

- Exposició gratuïta
- El transport i el muntatge corren a càrrec de la institució sol.licitant, així com l'assegurança de les obres
- Espai expositiu aproximat: 120 m2
- Elements expositius:
  - 1 text introductori
  - 2 vitrines per llibres (85 x 140 x 90 cm)
  - 4 pancartes amb reproduccions de poemes visuals (250 x 137 cm)
  - 39 quadres (39 x 33 cm)
  - 1 pancarta amb reproducció fotogràfica de Manuel de Pedrolo (180 x 180 cm)
  - 24 sobres en vitrina (85 x 140 x 90 cm)
  - una pantalla de TV amb projecció
- Per a més informació i reserva de dates:
  - Museu Comarcal de Cervera
  - Tel. 973 533 917
  - museu@museudecervera.com

Crèdits

Direcció i comissariat:

Carme Bergés Saura

Museu Comarcal de Cervera

Agraïments:

Adelais de Pedrolo, per la cessió de les obres i el recolzament

Josep M. Llobet de Nuix, per la projecció de Sobres

Sebastià Caus, per la digitalització de les imatges

Marta Valls, per l'ajut... en roig i negre

Recull gràfic

